

บทที่ 2

ระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชน

1. วัตถุประสงค์

หลังจากจบบทเรียนนี้แล้ว ผู้เรียนสามารถปฏิบัติดังนี้

- 1.1 อธิบายความหมายของระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนหรือระบบทุนนิยมได้
- 1.2 บ่งชี้ถึงหลักการและเปรียบเทียบผลดีและผลเสียของระบบทุนนิยมได้
- 1.3 อธิบายองค์ประกอบหรือโครงสร้างที่สำคัญของระบบธุรกิจเอกชนหรือระบบทุนนิยมได้
- 1.4 อธิบายความหมายของระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนแบบบังคับได้
- 1.5 บ่งชี้ถึงหลักการและองค์ประกอบของระบบฟาสซิสต์ และระบบนาซีสม์ได้
- 1.6 บ่งชี้ถึงหลักการและเปรียบเทียบระบบเศรษฐกิจทุนนิยมและระบบธุรกิจเอกชนแบบบังคับว่ามีข้อดีและข้อเสียในแต่ละระบบได้
- 1.7 อธิบายความหมายของศัพท์ในระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนได้อย่างน้อย 10 คำ

2. เนื้อหาสำคัญ

2.1 ระบบเศรษฐกิจเอกชนเสรี หรือแบบทุนนิยม

2.1.1 แนวความคิดและองค์ประกอบของระบบทุนนิยม

ระบบเศรษฐกิจเอกชน (The Private Enterprise Economy) คือระบบเศรษฐกิจที่หน่วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีเอกชนเป็นเจ้าของหรือ เรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่าระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) ซึ่งลัทธินี้เกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับกันตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 และ 19 นี้เอง และเป็นความคิดสืบเนื่องมาจากความคิดของ Adam Smith ซึ่งเขียนไว้ในหนังสือ The Wealth of Nations ในปี ค.ศ. 1776 (พ.ศ.2319)

ระบบทุนนิยมหรือธุรกิจเอกชนนั้น ได้เริ่มต้นจากทัศนคติแบบ Capitalist Attitude กล่าวคือ บุคคลทุกคนในสังคมต้องมีทัศนคติของการแสวงหากำไรเพิ่มเพื่อกำไรของตนเอง และเป็นอิสระที่จะดำเนินการผลิตและการบริโภคตามกลไกแห่งราคา (Price mechanism) ของตลาด เอกชนรวมกลุ่มกันแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและกลุ่ม การแสวงหาอำนาจทาง

เศรษฐกิจได้เกิดขึ้นเป็นรูปร่าง เมื่อได้มีทัศนคติแบบ Capitalist Attitude เกิดขึ้น และพบว่าใน
ขณะที่วิวัฒนาการของการผลิต เทคโนโลยี และเทคนิคในการผลิตมากขึ้น ก็เกิดแนวของการ
รวมกลุ่มกันมากขึ้น มีการชักจูงให้กลุ่มเกิดการสะสมผลกำไร สะสมทุน เก่งกำไร แข่งขันในการ
แสวงหาอำนาจเศรษฐกิจ ขาดความเห็นอกเห็นใจในคู่แข่ง สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานเบื้องต้น
ของการเกิดระบบทุนนิยม และระบบธุรกิจเอกชนหรือทุนนิยมนี้จะเจริญเติบโตได้ก็ต่อเมื่อ
สถาบันอื่น ๆ ต้องสอดคล้องกันด้วย เช่น กฎหมายต้องสนับสนุนเรื่องกรรมสิทธิ์ของเอกชน
การค้าเสรีปราศจากการควบคุม ระบบสินเชื่อ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เกิดการวิวัฒนาการของ
ระบบทุนนิยมอยู่เรื่อยไปเป็นที่ประจักษ์ว่า ในระยะแรกของการวิวัฒนาการของระบบทุนนิยมนี้
ทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นเครื่องสนับสนุนความต้องการ (demand) ของบุคคลที่มี
Capitalist Attitude มากขึ้นอีก ทำให้ทัศนคติของพวกนี้ยิ่งแข็งกร้าวขึ้นเรื่อย ๆ ระบบทุนนิยม
จึงเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในระยะเริ่มแรก นอกจาก Capitalist Attitude เป็นลักษณะพื้นฐาน
ของระบบทุนนิยมแล้ว ระบบทุนนิยมหรือระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนจะต้องประกอบด้วย
ลักษณะที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

(1) การดำเนินงานตามระบบเศรษฐกิจเป็นไปตามกลไกแห่งราคา (Price Mechanism)
โดยมีจุดมุ่งหมายกำไรเป็นแรงจูงใจสำคัญ (Capitalist Attitude) การดำเนินงานตามกลไกแห่ง
ราคาหมายความว่า การที่สถาบันเศรษฐกิจจะผลิตสิ่งใดและในปริมาณเท่าใด และจำหน่าย
แจกจ่ายผลิตผลนั้นให้แก่ผู้ใดนั้น ย่อมขึ้นกับลักษณะอุปสงค์ (demand) และอุปทาน (supply)
ของสินค้าชนิดนั้นในตลาดเป็นสำคัญ ไม่มีการบังคับโดยตรงจากส่วนกลางว่าจะต้องผลิต
สิ่งนั้นสิ่งนี้ ราคาในตลาดเป็นราคาที่เคลื่อนไหวได้แล้วแต่สภาพความต้องการของผู้ซื้อ และ
ต้นทุนการผลิต ในสภาพการณ์เช่นนี้จุดมุ่งหมายกำไรสูงสุดจะเป็นตัวจักรกลสำคัญ และโดยการ
คำนวณกำไรสูงสุดนี้ก็สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ คนในระบบเศรษฐกิจนี้จะต้องเป็น
“บุคคลเศรษฐกิจ” (Economic man) กลไกของราคาจึงจะเป็นกลไกของระบบธุรกิจเอกชน
แท้จริง กล่าวคือคนต้องแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุดบริโภครายอย่างมีเหตุผล ไหลถ้ายเทได้อย่าง
รวดเร็ว ไม่มีการกีดกันเหล่านี้ จะทำให้กลไกของราคาเป็น Ideal Pattern แท้จริง กลไกของราคา
มีหลายระดับ ถ้าระดับมีบางส่วนถูกควบคุม บางส่วนปล่อยอิสระเช่นนี้ ไม่ใช่ระบบทุนนิยม
ถ้าควบคุมทุกอย่างก็เป็นสังคมนิยม ถ้าควบคุมบางส่วนก็เป็น Guided Capitalist อย่างไรก็ตาม
ผู้ผลิตจะประกอบการผลิตโดยให้ได้ต้นทุนการผลิตต่ำสุด ผลิตในปริมาณที่คาดว่ากำไรของเขา
จะสูงสุด ผู้ผลิตย่อมตื่นตัวอยู่เสมอต่อเทคนิค การผลิตแบบใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงในราคา
ของปัจจัยการผลิต เพื่อปรับสภาพการผลิตของเขาให้นำมาซึ่งกำไรสูงสุดเสมอ ในด้านผู้บริโภค

นั้นก็ย่อมเปรียบเทียบความต้องการของเขาระหว่างสินค้าชนิดต่าง ๆ และระหว่างราคาของผู้ผลิตทั้งหลาย และเลือกซื้อสิ่งที่จะนำความพอใจมาสู่เขาสูงสุด ต่อราคาที่จ่ายต่ำที่สุด

(2) เอกชนคือแกนนำของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ กล่าวคือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในทางใด ในทางเศรษฐกิจที่เกิดจากความคิดเห็นของเอกชน รัฐบาลเป็นเพียงผู้ตามและไม่มีบทบาทใด ๆ ทั้งสิ้น กล่าวโดยสรุป เอกชนต้องมีทัศนคติของนักธุรกิจและแสวงหาตลอดเวลา ความคิดริเริ่มของเอกชนจะเป็นเครื่องนำทางของประเทศ และเป็นตัวกำหนดแนวทางการไหลของทรัพยากรโดยอัตโนมัติ โดยปราศจากการแทรกแซงและการกีดขวางใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้ารูปลักษณะของระบบธุรกิจเอกชนหรือทุนนิยมเปลี่ยนไปโดยพบว่าการกีดกันการไหลของทรัพยากรเกิดขึ้นโดยกฎหมายหรือโดยการแข่งขันที่มีกิลเม็ด ทำให้รูปแบบของการไหลของทรัพยากรเสียไปลักษณะเช่นนั้นไม่ใช่ลักษณะของทุนนิยม

(3) การเสี่ยงภัยและการเลือกมากทาง เป็นลักษณะที่สำคัญของระบบทุนนิยมอีกแบบหนึ่ง การดำเนินธุรกิจใด ๆ โดยเอกชนต้องประสบกับการเสี่ยงภัย อันเนื่องมาจากพฤติกรรมของการแข่งขันเป็นสิ่งสูงค่าของระบบทุนนิยม แต่ทางออกของการเสี่ยงภัยคือทางเลือกซึ่งจะมีผลทางจิตวิทยาต่อผู้ลงทุนว่าตนได้เลือกทางที่เสี่ยงน้อยที่สุด ในทางความเป็นจริงอาจไม่น้อยลงก็ได้ ด้วยเหตุนี้เองโดยปฏิกริยาต่อการเสี่ยงภัยในการรวมตัวกัน เกิดการผูกขาด (Monopoly) หรือก่อให้เกิดรูปแบบของการเสี่ยงภัยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตลาดการผูกขาด ตลาดการแข่งขันสมบูรณ์ ตลาดกึ่งผูกขาด ฯลฯ ทั้งนี้เพราะเอกชนจะพยายามแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดเพื่อความอยู่รอด

(4) ในระบบนี้ทุกคนจะมองคุณค่าของคนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เนื่องจากระบบนี้บุคคลเป็นใหญ่ ดังนั้น ผลประโยชน์ของบุคคลต้องเป็นใหญ่ การสนองความต้องการของบุคคลเป็นเรื่องสำคัญที่พึงต้องแสวงหาและรัฐพึงต้องสนับสนุน ด้วยเหตุนี้จึงมีการผลิตสินค้าต่าง ๆ สสนองความต้องการของบุคคลมากมาย ทั้ง ๆ ที่เป้าหมายของการใช้เหมือนกัน ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่าระบบนี้จะเจริญเร็วมากในประเทศที่มีทรัพยากรมากมาย

(5) เอกชนเป็นเจ้าของทรัพย์สินและผลผลิตทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อนำมาสนองความต้องการและทางเลือกของตนในอันที่จะได้มาซึ่งอำนาจทางเศรษฐกิจของตนเอง การตัดสินใจเลือกขบวนการผลิตใด ๆ (mean of production) จะเป็นผลต่อพฤติกรรมการไหลของทรัพยากรที่มีผลต่อเนื่องไปยังพฤติกรรมอันอื่น ๆ ของสังคมด้วย โดยผ่านพฤติกรรมของตลาด Individual Worth มีค่าสูงมากในหมู่ที่มีอำนาจในการซื้อสูง อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าเอกชนซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินและมีอำนาจทางเศรษฐกิจ แต่อำนาจเศรษฐกิจของเอกชนก็อาจถูกจำกัดโดยรัฐบาลที่เลือกมาจากประชาชน

(6) เอกชนเป็นผู้ริเริ่มการผลิต เพื่อมุ่งสู่กำไร ปัจจัยอันนี้เกี่ยวเนื่องมาจากเอกชนมีเอกสิทธิ์ในการเลือกทาง การตัดสินใจปัญหาซึ่งขึ้นอยู่กับตัวเอกชนเอง การคาดคะเนจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวางแผนงานของเขา ความยุ่งยากในระบบนี้จึงมากตรงเท่าที่เอกชนมีเอกสิทธิ์ในการกำหนดทางเลือกของตนเอง หมายความว่า ยังมีทางเลือกมากเท่าไร ยิ่งเสี่ยงภัยมากเท่านั้น และยังเกิดความสับสนในระบบเศรษฐกิจมากขึ้นเท่านั้น อาจเกิดความสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากรก็ได้ หรืออาจมีผลกำไรเป็นเครื่องตอบแทนก็ได้ แต่มีสิ่งหนึ่งที่พึงตระหนักในระบบนี้ก็คือ “กำไรมักเป็นภาพลวงตาในการใช้ทรัพยากรเสมอ”

(7) เอกชนเป็นผู้วินิจฉัยปัญหาทางเศรษฐกิจ ในระบบธุรกิจเอกชนที่แท้จริงนั้น เอกชนต้องตัดสินใจปัญหาใด ๆ ด้วยตนเอง รัฐจะเข้ามาแทรกแซงกำหนดทางเดินของภาวะเศรษฐกิจไม่ได้ หรือแม้แต่มาทำให้องค์ประกอบทางเศรษฐกิจเบี่ยงเบนไป นอกเสียจากรัฐจะทำหน้าที่แข่งขันเยี่ยงเอกชนด้วยผู้หนึ่ง การแทรกแซงของรัฐ ย่อมผิดต่อหลักการของธุรกิจเอกชน บทบาทของรัฐที่เข้าแทรกแซงเท่าใดนั้นต้องพิจารณาอีกด้วย ในความเป็นจริงแล้วไม่มีรัฐบาลใดในโลกที่มีได้เข้าแทรกแซงกิจการของเอกชน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดระบบทุนนิยมในระดับต่าง ๆ กัน คือ

- ก. ธุรกิจเอกชนเสรี (Laissez-faire Capitalist)
- ข. ธุรกิจเอกชนแบบมีแผนแนะนำทาง (Guided Capitalist)
- ค. ธุรกิจเอกชนแบบสวัสดิการ (Welfare Capitalist)

(8) ยอมรับอำนาจอธิปไตยของผู้บริโภค (consumers' sovereignty) กล่าวคือ คำหนึ่งถึงอิทธิพลของผู้บริโภคตามอำนาจซื้อของบุคคลที่มีอยู่ ดังนั้นอธิปไตยของผู้บริโภคจะเป็นผู้กำหนดแนวทางของการไหลของสินค้าเหล่านั้น ๆ

(9) ยอมรับการแข่งขัน (Competition) เพื่อเป็นแนวทางของการพัฒนาผลผลิตและแนวทางการผลิต ดังนั้นหน่วยผลิตทั้งหลายต้องแข่งขันให้ได้ตลอด ต้องพัฒนากำล้างการผลิตเลือกคนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิต ดังนั้นการลงทุนในการค้นคว้า การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ (Innovative) และการประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ (Investment in Research Invention and Innovation) นั่นคือการพัฒนาสังคมระบบทุนนิยมจำเป็นต้องมีการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงในทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่มาใช้เพื่อความแข็งแกร่งและความก้าวหน้าในระบบทุนนิยมนั้นคนทุกคนต้องพยายามไฝหาคำรู้ของตนเองโดยสมัครใจ (Investment in Human Capital) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การแข่งขันเป็นหนทางของการพัฒนาทรัพยากรรวมทั้งการเพิ่มกำลังการผลิตให้มากขึ้น ในการผลิตสินค้าที่มีอุปสงค์

2.1.2 เปรียบเทียบผลดีและผลเสียของระบบทุนนิยม

ระบบทุนนิยมมีทั้งผลดีและผลเสีย ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคม ความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตของประชากร และมีผลกระทบต่อประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบทุนนิยมอุตสาหกรรม ซึ่งอาจแยกกล่าวถึงลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

2.1.2.1 ผลดีของระบบทุนนิยม

(1) มีการขยายการลงทุน ทั้งทางทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรประชากร เนื่องจากมีเสรีภาพที่จะขยายกิจการ ซึ่งทำให้ผู้มีความสามารถสูงมีโอกาสขยายกิจการของตนออกไปให้กว้างขวาง

(2) การให้บุคคลมีเสรีภาพในการประกอบการและแสวงหาผลประโยชน์ต่าง ๆ จากความสามารถของตน ทำให้เกิดกำลังใจในการทำงาน และจะพยายามใช้ความสามารถของตนที่มีอยู่ให้มากที่สุด เพื่อที่จะให้ได้ผลดีที่สุด ซึ่งอาจได้มาในรูปของดอกเบี้ย ผลกำไรและผลประโยชน์อื่น ๆ

(3) มีการพัฒนาในด้านวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งนี้เมื่อมีหลักการในการแข่งขันทำให้เกิดการพัฒนาและความก้าวหน้าในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ผลก็คือ ความเจริญในด้านวิทยาการ ซึ่งบังเกิดขึ้นในโลกมากมายนานับประการ

(4) ได้มีการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ช่วยให้เกิดความสะดวกสบายต่อการดำรงชีวิต มาตรฐานการครองชีพทางวัตถุสูง

(5) เพิ่มพูนรายได้ เกิดความมั่งคั่ง และมีการออมทรัพย์ มีการลงทุนในการประกอบการเพิ่มมากขึ้น

(6) ได้มีการใช้วิทยาการในการเพิ่มพูนสุขภาพอนามัย ลดภาวะพร่องโภชนา การลดอัตราการตาย ลดอันตรายของโรคติดต่อและการขาดแคลนอาหาร

(7) เศรษฐกิจเกิดความก้าวหน้า เกิดเมืองใหญ่ ๆ และมีความเจริญในสังคมอุตสาหกรรม

(8) ในประเทศทุนนิยมสวัสดิการ รัฐดำเนินการให้สวัสดิการสังคม หรือให้หลักประกันความมั่นคงทางสังคมแก่ประชาชน โดยมีหลักการ 2 ประการ คือ บุคคลทุกคนในประเทศมีสิทธิที่จะดำรงชีวิตไม่ต่ำกว่ามาตรฐานในระดับที่มนุษย์พึงจะดำรงชีพอยู่ได้สมควรแก่ความเป็นมนุษย์ประการหนึ่ง ประการที่สองก็คือ รัฐบาลต้องให้ความคุ้มครองและหลักประกันให้ประชาชนได้มีงานทำกันโดยทั่วหน้า

(9) คาร์ล มาร์กซ์ ได้กล่าวไว้ในผลงานบางเรื่องว่า “ระบบทุนนิยมนับเป็นการปฏิรูปวิถีชีวิตทางหนึ่ง ทำให้เกิดโลกแห่งวัตถุและคุณค่าใหม่ เกิดพลังในการผลิตอย่างมหาศาล ทำให้

มนุษย์สามารถควบคุมธรรมชาติด้วยการใช้กลไกและวิทยาการ เกิดความสะดวกในการติดต่อและประกอบอาชีพ สามารถหักล้างถ่วงพงเพื่อการเพาะปลูก ก่อให้เกิดสิ่งมหัศจรรย์ยิ่งกว่าการสร้างปิรามิดของชาวอียิปต์และการสร้างวัดวาอารามมากมาย”

(10) ในช่วงหนึ่งการอุตสาหกรรมได้เจริญเติบโตมากขึ้น กิจการค้าเสรีได้ดำเนินไปได้ อย่างดี ก่อให้เกิดประเทศชาติเกิดความมั่งคั่ง และรายได้ประชาชาติสูงขึ้น

(11) ประเทศที่ใช้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรม เช่นสหรัฐอเมริกา กิจการขนาดใหญ่มีกำไรมากนั้น มีความสำคัญรับผิดชอบต่อสังคมสูง จึงมีการดำเนินงานในระดับรัฐบาลในการจัดตั้งเป็น “รัฐสวัสดิการ” (Welfare State หรือ Welfare Capitalism) และองค์การรวมทั้งสถาบันต่าง ๆ ได้นำเงินรายได้ส่วนหนึ่งขึ้นมาตั้งเป็น กองทุนการกุศล เช่น มูลนิธิ ร็อกกี้เฟลเลอร์ มูลนิธิฟอร์ด เป็นต้น เงินการกุศลเหล่านี้นอกจากจะช่วยสงเคราะห์ประชาชนในสหรัฐอเมริกาแล้วยังนำไปสงเคราะห์ประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนา

(12) ระบบทุนนิยมช่วยให้มีการกระจายอำนาจการแบ่งงานกันทำ นั่นคือ กิจการทางเศรษฐกิจประเภทต่าง ๆ ย่อมมีอำนาจและอิทธิพลของตนเอง ทำให้เกิดการรั้งถ่วงอำนาจระหว่างกัน และสามารถค้ำอำนาจของรัฐบาลได้ ผลที่เกิดขึ้นก็คือช่วยให้อำนาจได้กระจายออกไปสู่กลุ่มต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

2.1.2.2 ผลเสียของระบบทุนนิยม มีดังต่อไปนี้

(1) ความไม่เท่าเทียมกันในการวิภาครายได้ (Inequality of income distribution) เกิดความแตกต่างระหว่างชนชั้น ในรัฐที่ใช้ระบบทุนนิยมส่วนใหญ่ไม่สามารถแก้ไขความแตกต่างของรายได้ เพราะในขณะที่บุคคลผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจก็จะขยายถึงอำนาจทางเศรษฐกิจออกไปเรื่อย ๆ ในขณะที่เดียวกันกับผู้ที่ปราศจากอำนาจทางเศรษฐกิจจะถูกดูถูกอำนาจทางเศรษฐกิจไป ก่อให้เกิดความแตกต่างกันออกไปเรื่อย ๆ

(2) เกิดการใช้ทรัพยากรโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของสังคมที่สำคัญที่สุดร่วมกัน การใช้ทรัพยากรมองที่ความต้องการและทางเลือกเพื่อสนอง Individual Worth ทำให้เกิดความสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากรอย่างมาก เช่น แทนการผลิตสินค้าที่เป็นความต้องการพื้นฐาน (Basic Need) ของบุคคลในสังคมให้เพียงพอก่อนกลับไปผลิตสินค้าที่ก่อให้เกิดทางเลือกแก่ผู้มีอำนาจซื้อ ซึ่งเกิดความสูญเปล่าในทางเศรษฐกิจมาก

(3) สภาพการผูกขาด (monopoly) ระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนจะต้องมีการแข่งขัน จึงจะทำให้ผู้ซื้อและผู้ขายแต่ละคนไม่มีอำนาจพอที่จะมีอิทธิพลต่อราคา แต่จะต้องปล่อยให้ เป็นเรื่องของตลาดจะกำหนด อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ทำการแข่งขันก็ต้องการที่จะจำกัดหรือล้มเลิก การแข่งขันเพื่อที่ตนจะได้มีอำนาจผูกขาดในอันที่เขาจะได้กำไรเพิ่ม

ผลเสียของการผูกขาดก็คือ ผู้ขายสามารถเอาเปรียบผู้ซื้อได้ เพราะผู้ขายสามารถจำกัดปริมาณการผลิตอันจะเป็นการเพิ่มราคาของสินค้า ผู้ขายจะได้กำไรเป็นปกติ และโดยไม่มีการแข่งขัน กำไรนี้จะคงอยู่เสมอไป และในระบบผูกขาดโรงงานที่ไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตก็อาจคงดำเนินการอยู่ได้และมีกำไรด้วย ระบบธุรกิจเอกชนที่ปราศจากการควบคุมของรัฐบาลใกล้เคียง ย่อมเกิดสภาพผูกขาดได้ง่ายหน่วยการผลิตในธุรกิจเอกชนไฟแสวงหาการผูกขาดเพื่อผลกำไร และโดยที่สถาบันกรรมสิทธิ์หรือส่วนตัวคุ้มครองอยู่ สภาพการผูกขาดซึ่งจะกำจัดให้หมดไปได้ยาก

(4) เกิดปัญหาทางศีลธรรม เกิดแหล่งเสื่อมโทรม และเกิดปัญหาทางสังคมเพราะความเป็นอยู่ของบุคคลวัดกันด้วยเงิน ปัจเจกชนนิยมและวัตถุนิยมอิทธิพลของธุรกิจจะแทรกเข้าไปในกิจกรรมต่างๆ เช่น ศิลปะ ศาสนา การเมือง อาชีพ การโฆษณาสินค้า และแฟชั่นตามสมัยนิยม เป็นต้น

(5) ระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมก่อให้เกิดการรวมตัวของประชาชนในเมืองใหญ่ อัตราเพิ่มโดยธรรมชาติและ การอพยพจากชนบทสู่เมือง ทำให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นโดยไม่คาดฝัน และปราศจากการวางแผนการจักระบบความเป็นเมืองและการควบคุมจำนวนประชากร ดังนั้นในเมืองใหญ่คนเมืองจะอยู่กันอย่างหนาแน่น เกิดแหล่งเสื่อมโทรมและเป็นสาเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อมต่างๆ ต้องสูญเสียและเปลี่ยนแปลงไป เช่น ต้นน้ำลำธาร ป่าไม้ สภาพธรรมชาติและทรัพยากรเป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ต้องถูกทำลายไปมากมาย เนื่องจากการบุกเบิกในทางอุตสาหกรรมและการแข่งขันกันเพื่อแสวงหาประโยชน์และกำไร

(6) ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมก่อให้เกิดธุรกิจขนาดใหญ่ ในรูปบริษัทหรือกิจการต่างๆ ซึ่งมีกำลังเงินทุนสูงย่อมมีประสิทธิภาพ และอำนาจในการผลิตสูง กิจการเหล่านี้อาจจะแบ่งออกเป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นมีจำนวนน้อยแต่ได้รับประโยชน์และกำไรมาก จึงกลับกลายเป็นผู้มั่งคั่งร่ำรวยอย่างยิ่ง บุคคลกลุ่มนี้ได้แก่ ผู้ถือหุ้นและผู้บริหารกิจการ และผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการธุรกิจอุตสาหกรรม หรือ “นายทุน” นี้ย่อมมีอิทธิพลอย่างมากต่อผู้ถือหุ้น เจ้าหน้าที่คนงานและประชาชนทั่วไป ถ้าหากว่านายทุนผู้มีอิทธิพลมากมายนี้ ไม่มีความรับผิดชอบต่อมหาชนทั้งนี้เพราะยึดหลักการการแสวงหากำไรเป็นเครื่องกำหนด

(7) กิจกรรรมขนาดเล็กถูกระทบกระเทือนทั้งนี้เพราะกิจการบางประเภทมีแนวโน้มที่จะมีขนาดใหญ่ขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้สามารถมีกำลังผลิตสูงขยายกิจการได้รวดเร็วบังคับให้กิจการขนาดเล็กต้องสลายตัวไป ทำให้อุดมการณ์พื้นฐานของทุนนิยมที่ว่าต้องการให้มีระบบประกอบการเศรษฐกิจโดยเสรีต้องเสื่อมคลายไป กลายเป็นระบบที่มีหลักการใหม่คือเป็น

ระบบที่มีกิจการไปในทางรักษาความมั่นคงปลอดภัยของตนเองด้วยการขยายอำนาจให้มากที่สุด เพราะนายทุนในกิจการขนาดใหญ่ทั้งหลายเหล่านั้นจะพยายามสร้างอาณาจักรอุตสาหกรรมของตนให้กว้างขวางมากที่สุด ครอบคลุมทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรประชากรเป็นจำนวนมาก เรียกว่าเป็นการขยายตัวทางแนวราบ และในการบริหารกิจการนั้นก็มีการควบคุมโดยสลับซับซ้อนเป็นลำดับชั้นในแนวตั้ง เช่นมีการรวมบริษัทต่างๆ เข้าเป็นบริษัทเป็นต้น เพื่อให้เกิดอำนาจและอิทธิพลกว้างขวางมีวิธีการนานาประการ เช่นการให้สินบนทางการเมือง วิธีเอารัดเอาเปรียบประชาชน ให้สูญเสียผลประโยชน์ ขูดรีดผู้บริโภคน และขจัดกลุ่มธุรกิจหรือบริษัทเล็ก ๆ ให้พ้นไปจากวงธุรกิจการค้า เป็นต้น

(8) ระบบทุนนิยมในศตวรรษที่ 19 มีผลกระทบต่อกรรมกรในประเทศสหราชอาณาจักร มีผลต่อสภาพการทำงานคือความไม่ปลอดภัย ขาดหลักอนามัย ไม่มีแสงสว่างเพียงพอ การถ่ายเทอากาศไม่เหมาะสม ชั่วโมงการทำงานต่อวันมีมาก มีการใช้แรงงานผู้หญิงและเด็ก เกิดอุบัติเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำเหมืองในสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกาในกลางศตวรรษที่ 19 มีสภาพการทำงานที่เต็มไปด้วยความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่เหมาะกับสภาพของมนุษย์ที่มีมาตรฐานขั้นต่ำ สิ่งแวดล้อมเช่นนี้มีผลทำลายชีวิตกรรมกรและครอบครัวของบุคคลเหล่านั้น

2.1.3 การแก้ไขข้อบกพร่องของระบบทุนนิยม ควรปฏิบัติดังนี้

1. รัฐบาลต้องแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมบางเรื่องโดยใช้หลักประชาธิปไตย
2. ในกรณีเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลต้องรับผิดชอบแก้ไขความเดือดร้อนและอุปสรรคของราษฎร
3. รัฐบาลต้องให้ความคุ้มครองแก่การผลิตทางการเกษตรเท่าเทียมกับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม
4. กรรมกรมีสิทธิตั้งสหพันธ์เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของตน
5. ควรมีการร่วมมือระหว่างกลุ่ม มิใช่การแข่งขันแบบจ้องล้างจ้องผลาญ
6. ควรมีดุลยภาพระหว่างปัจเจกนิยม คือผลประโยชน์ของบุคคลและผลประโยชน์ของส่วนรวม
7. ควรปรับปรุงอำนาจของรัฐ ให้รัฐมีอำนาจมากขึ้นตามควร เพื่อให้เหมาะสมแก่ความจำเป็นและวิกฤตกาล

2.2 ระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนบังคับ

2.2.1 แนวความคิดและองค์ประกอบของระบบธุรกิจเอกชนบังคับ

ระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนบังคับ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมบังคับ (Authoritarian Capitalism) หรือระบบเศรษฐกิจฟาสซิสต์ (The Fascist Economy) เป็นระบบเศรษฐกิจที่เคารพในกรรมสิทธิ์ของเอกชน ในทรัพย์สินและปัจจัยในการผลิต แต่การแจกจ่ายปัจจัยการผลิตเป็นไปตามคำสั่งขององค์การวางแผนส่วนกลางของรัฐบาล มิใช่โดยกลไกของราคาในตลาด

ลักษณะที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนบังคับ คือ

(1) เคารพในกรรมสิทธิ์ของเอกชน การเคารพในกรรมสิทธิ์นั้นรวมถึงสินค้าอุปโภคและบริโภค และปัจจัยในการผลิตด้วย ระบบเศรษฐกิจนี้ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลชั้นกลางและเจ้าของที่ดิน ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและปัจจัยในการผลิต บุคคลทั้งสองกลุ่มนี้ไม่ต้องการให้ปัจจัยในการเกษตรตกเป็นของกรรมกร ระบบเศรษฐกิจนี้จึงตรงข้ามกับระบบเศรษฐกิจสังคมนิยม ซึ่งมุ่งให้ปัจจัยในการผลิตเป็นของรัฐ อย่างไรก็ตาม ในระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนบังคับ กรรมสิทธิ์ไม่หมายความว่าผู้เป็นเจ้าของจะใช้ปัจจัยในการผลิตอย่างไรก็ได้ แต่จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมใกล้ชิดและคำสั่งของรัฐ

(2) การแจกจ่ายทรัพยากรในการผลิตกระทำโดยคำสั่ง (Command) เป็นการวางแผนบังคับเด็ดขาดจากรัฐบาล เรียกว่าระบบเศรษฐกิจฟาสซิสต์ (Facism) เป็นระบบเผด็จการเชิงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมด้วย ซึ่งอาจเรียกว่าเป็น "ระบบรัฐเบ็ดเสร็จ" (Totalitarian state) คือรัฐที่ควบคุมกิจกรรมทุกอย่างในสังคม รัฐโดยผ่านทางองค์การส่วนกลางจะเป็นผู้กำหนดปริมาณการผลิตได้ โดยออกคำสั่งไปยังเอกชนเจ้าของธุรกิจ โดยเฉพาะสำหรับสินค้าที่อยู่ในบัญชีว่าเป็นสินค้าสำคัญ ถ้านอกเหนือจากนั้นก็ใช้วิธีการกำหนดราคาขึ้นตามที่รัฐบาลพอใจ ซึ่งเท่ากับเป็นการกำหนดปริมาณการผลิตโดยทางอ้อม หน่วยการผลิตจะต้องเสนอรายงานเกี่ยวกับการผลิตไปยังองค์การวางแผนส่วนกลางทุกกระยะ เพื่อที่จะให้องค์การวางแผนส่วนกลางได้ทราบว่ามีอะไรบกพร่องหรือไม่เป็นไปตามแผน จะได้จัดการแก้ไขทัน กลไกแห่งราคาถูกกล่าวหาว่านำมาซึ่งการขาดเสถียรภาพก่อให้เกิดเศรษฐกิจวัฏจักรและการไม่มีงานทำ

ในการวางแผนแจกจ่ายทรัพยากรการผลิตโดยคำสั่งจากส่วนกลางนี้ ผลประโยชน์ของรัฐหรือชาติสำคัญที่สุด ผลประโยชน์ของเอกชนเป็นสิ่งสำคัญรอง รัฐเป็นจุดมุ่งหมายปลายทางและเอกชนเป็นเครื่องมือ ลัทธิฟาสซิสต์นั้นบูชารัฐ ความคิดชาตินิยมรุนแรง จุดมุ่งหมายสูงสุดในการผลิตจึงไม่ใช่กำไร แต่เป็นจุดมุ่งหมายทางการเมืองและการทหารของรัฐ คือ

เศรษฐกิจมีใช้จุดหมายปลายทางในตัวเอง แต่ต้องรับใช้จุดหมายการเมืองและการทหาร ดังนั้นระบบเศรษฐกิจฟาสซิสต์จึงมีการแจกจ่ายทรัพยากรโดยคำสั่งที่ไม่สมเหตุสมผลทางเศรษฐกิจนัก เนื่องจากลัทธิฟาสซิสต์นิยมทำสงคราม จึงมีการลงทุนทางทหารมาก ซึ่งเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจแต่น้อย เป็นระบบเศรษฐกิจยามสงคราม (War Economy) ทั้ ๆ ที่เป็นเวลาสันติภาพ ระบบฟาสซิสต์ยังเน้นการผลิตให้พอใช้ในประเทศ (self-sufficiency) เพื่อประโยชน์ทางเกียรติภูมิและเตรียมการทำสงคราม ทำให้ละเลยการค้าระหว่างประเทศ และอาจทำการผลิตทั้ง ๆ ที่อาจสั่งเป็นสินค้าเข้าได้ถูกกว่า และเนื่องจากนโยบายเตรียมทำสงคราม ระบบฟาสซิสต์จึงส่งเสริมการเพิ่มของประชากรอย่างเต็มที่ จึงก่อให้เกิดผลเสียแก่การเศรษฐกิจประการหนึ่ง

(3) อดิปไตยของผู้บริโภค และเสรีภาพของผู้ทำงานถูกจำกัด อดิปไตยของผู้บริโภคถูกจำกัด เพราะหน่วยผลิตรับคำสั่งโดยตรงจากองค์การวางแผนส่วนกลางว่าจะผลิตสิ่งใดและในปริมาณเท่าใด แล้วทำการผลิตตามคำสั่งเพื่อนำเสนอต่อตลาดการเลือกซื้อของผู้บริโภค จึงไม่กระทบต่อการดำเนินการผลิตของหน่วยผลิตแต่อย่างใด แต่ผู้บริโภคก็ยังคงมีอิสรภาพในการเลือกบริโภค (Free Choice of Consumption) แม้ว่าขอบเขตของการเลือกจะจำกัด คือเลือกได้เท่าที่องค์การวางแผนส่วนกลางจะกำหนดให้ผลิตสินค้าที่ชนิดเท่านั้น นอกจากนี้รัฐบาลยังใช้วิธีการโฆษณาอย่างหนัก เพื่อโน้มน้าวผู้บริโภค โดยเฉพาะการโฆษณาว่าประเทศควรใช้ทรัพยากรในการเตรียมทำสงครามผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ การโฆษณานี้ใช้เพื่อโน้มน้าวให้ผู้บริโภคเห็นด้วยกับรัฐบาลที่ได้จัดการสั่งการผลิตไปแล้ว

เสรีภาพของผู้ทำงานมีจำกัด เพราะรัฐจะเป็นผู้วางแผนการใช้แรงงานในหน่วยการผลิตต่าง ๆ คือมีการจัดสรรแรงงานให้แก่ละอุตสาหกรรมตามความต้องการการผลิตของรัฐ กรรมกรไม่มีสิทธินัดหยุดงาน ไม่มีสหภาพกรรมกร แต่มีการก่อตั้งคณะบุคคลชุดหนึ่งเรียกว่า "SYNDICATE" ประกอบด้วยตัวแทนของคนงานและนายทุน มีSyndicate องค์กรหนึ่งในชนิดอุตสาหกรรมหนึ่ง Syndicate จะเป็นผู้กำหนดค่าจ้าง ชั่วโมงทำงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน Syndicate หนึ่ง ๆ จะมีองค์การส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นของตน จะเห็นได้ว่าจุดประสงค์สำคัญของลัทธิฟาสซิสต์ก็คือต้องการให้นายทุนและกรรมกรเข้ากันได้ได้ ประนีประนอมกันซึ่งปกติลูกจ้างก็มักเสียประโยชน์เพราะขาดสหบาล ลัทธิฟาสซิสต์อ้างว่าการกระทำเช่นนี้จำเป็นเพื่อจุดหมายที่ยิ่งใหญ่กว่า เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ แต่แท้ที่จริงแล้วการบริหารแรงงานตามแบบฟาสซิสต์นี้ นายทุนนักอุตสาหกรรมได้ประโยชน์มาก พวกนี้สนับสนุนระบบเศรษฐกิจฟาสซิสต์ เพื่อกำจัดสหบาลกรรมกรเสีย ระบบฟาสซิสต์เป็นระบบที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของนายทุนมากกว่ากรรมกร ซึ่งต่างกับระบบสังคมนิยม ในกรณีที่เกิดข้อพิพาทแรงงาน

ศาลพิจารณาคือพิพาทแรงงาน (Labor Court) จะเป็นผู้ตัดสิน รัฐยินยอมให้เกิดการพิพาทระหว่างนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างได้ ภายใต้เงื่อนไขบังคับแห่งกฎหมาย ว่าการพิพาทนั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียถึงขนาดการดำเนินงานทางเศรษฐกิจนั้นต้องหยุดชะงัก ดังนั้นการนัดหยุดงานโดยฝ่ายลูกจ้างก็ดี การหยุดจ้างงานโดยฝ่ายนายจ้างก็ดี ย่อมเป็นการผิดกฎหมาย ตามปกติศาลพิจารณาคือพิพาทแรงงานมักจะยึดถือผลประโยชน์ของชาติเป็นหลักในการพิจารณาคือตัดสิน

(4) ลักษณะตลาดในระบบเศรษฐกิจเอกชนบังคับเป็นระบบผูกขาดในอุตสาหกรรมสำคัญ รัฐจะสนับสนุนการผลิตของนายทุนขนาดใหญ่ในกิจการ เช่น ให้กู้ยืมเงินไปลงทุน จัดหาทรัพยากรปัจจัยในการผลิตให้ แต่นายทุนนั้นต้องผลิตสินค้าที่รัฐต้องการ อีกประการหนึ่งรัฐสนับสนุนให้ตั้งกลุ่มผู้ผลิต (Cartel หรือ Corporation) ขึ้นในอุตสาหกรรมแต่ละอย่างที่สำคัญ รัฐจะสนับสนุน Cartel ในด้านจัดหาเงินทุนและปัจจัยในการผลิต แต่ Cartel ต้องผลิตสินค้าที่รัฐกำหนดในปริมาณที่รัฐกำหนด Cartel ย่อมก่อให้เกิดการตกลงกำหนดราคาและการผลิตทำให้การแทรกแซงของรัฐในอุตสาหกรรมง่ายขึ้น เพราะแทนที่รัฐจะต้องสั่งการไปยังหน่วยการผลิตทุกหน่วย รัฐติดต่อผ่าน Cartel ได้สะดวกกว่า การกระทำเช่นนี้ของรัฐ ย่อมสนับสนุนให้เกิดการผูกขาด เพราะหน่วยผลิตขนาดเล็กจะรวมตัวเข้าเป็นหน่วยการผลิตใหญ่จนเหลือหน่วยผลิตไม่กี่หน่วย และต่างก็เป็นหน่วยผลิตขนาดใหญ่กล่าวอีกนัยหนึ่งคือระบบฟาสซิสต์เป็นระบบที่รัฐและผู้นำอุตสาหกรรมในการผลิตร่วมมือด้วยกัน นายทุนอุตสาหกรรมสำคัญได้ประโยชน์กำไรและการอนุเคราะห์จากรัฐ ขณะที่รัฐก็ได้สินค้าที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม นายทุนเล็ก ๆ ย่อมไม่พอใจอยู่บ้าง เนื่องจากตนต้องถูกบังคับโดยทาง Cartel ให้ปฏิบัติตามนายทุนใหญ่ และไม่สามารถแข่งขันกับนายทุนใหญ่ได้เช่นในตลาดเสรี บทบาทของผู้ประกอบการย่อมถูกจำกัดในระบบนี้

ระบบเศรษฐกิจเอกชนบังคับเป็นระบบเศรษฐกิจที่ต้องการระดมทรัพยากรการผลิตเพื่อจุดหมายของชาติให้เป็นผลได้ในระยะสั้น ซึ่งได้แก่ประเทศนาซีเยอรมันและฟาสซิสต์อิตาลี ก็คือการระดมทรัพยากรเพื่อการทำสงคราม ในการระดมทรัพยากรนี้ กลไกแห่งราคาอาจไม่สามารถโยกย้ายปัจจัยและทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตจากอุตสาหกรรมหนึ่งไปยังอุตสาหกรรมหนึ่งได้โดยทันที การใช้คำสั่งก็อาจทำให้ได้บรรลุจุดหมายได้ในเวลาจำกัด เป็นระบบเศรษฐกิจของประเทศในภาวะฉุกเฉิน โดยเฉพาะเศรษฐกิจในเวลาสงคราม โดยการผลิตสินค้าบางชนิดเพื่อจุดหมายของชาติ เช่น อาวุธยุทโธปกรณ์ ระบบเศรษฐกิจนี้จะรักษาระดับอุปสงค์ให้มากอยู่ได้ตลอดเวลา ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการทำงานอย่างเต็มที่ (full employment) และไม่มี

สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ การมุ่งที่จุดหมายระยะมทรพยากรในระยะสั้น จึงทำให้รัฐไม่สามารถอนุญาตให้มีข้อพิพาทแรงงานที่รุนแรงได้ และไม่มี การหยุดการผลิตจากการนัดหยุดงานหรือ การงดจ้างงาน ความพยายามของประเทศที่จะพอเพียงในตัวเอง (self-sufficiency) ก่อให้เกิด การพยายามคิดค้นและประดิษฐ์ของสิ่งเคราะห้ต่าง ๆ ขึ้นมาใช้ ตัวอย่างเช่น เยอรมนีระหว่าง สงครามโลกครั้งที่สอง ในทางการเมืองระบบฟาสซิสต์เป็นระบบของนายทุน ชนชั้นกลางและ เจ้าของที่ดินซึ่งกลัวฝ่ายสังคมนิยมมาก ถึงกับยอมเสียสละการปกครองประชาธิปไตยมายอมรับ และสนับสนุนระบบฟาสซิสต์

ข้อบกพร่องที่สำคัญ ของระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนบังคับก็คือ การใช้คำสั่งแจกจ่าย ทรัพยากรในการผลิต แม้จะทำให้ได้ผลการโยกย้ายทรัพยากรในระยะสั้นก็จริงแต่ก็เป็นการ ละเลยค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่เกิดจากความมีประโยชน์ (Utility) และความหายาก (Scarcity) ของสินค้าซึ่งแสดงออกทางอุปสงค์และอุปทานผ่านกลไกของราคาในตลาด การละเลยค่าทาง เศรษฐศาสตร์ทำให้การแจกจ่ายทรัพยากรในการผลิต ไม่สมเหตุสมผลทางเศรษฐศาสตร์ เช่น นี้เป็นข้อบกพร่องอันเดียวกับข้อบกพร่องของระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมบังคับ (Authoritarian Socialism) หรือระบบคอมมิวนิสต์ซึ่งใช้คำสั่งในการแจกจ่ายทรัพยากรในการผลิตเช่นเดียวกัน

2.2.2 ลัทธิฟาสซิสต์ (Fasciam)

2.2.2.1 ความเป็นมา

ลัทธิฟาสซิสต์เป็นระบบเผด็จการที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 20 ชื่อของระบบนี้มาจากคำ ในภาษาอิตาเลียนว่า “ฟาสซิโอ” ซึ่งแปลว่า “กลุ่มหรือขบวนการ” พรรคฟาสซิสต์ได้ตั้งขึ้นโดย เบนิตโต มุสโสลินี ในปีพ.ศ. 2462 เพื่อต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์และได้ยึดอำนาจในประเทศ อิตาลีเมื่อปีพ.ศ. 2465 เมื่อมุสโสลินีนำลัทธินี้มาใช้เป็นระบบการเมือง พรรคการเมืองทั้งหลาย ก็ถูกกวาดล้างโดยสิ้นเชิง และได้ห้ามมิให้วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลและการปกครอง ผู้ใดละเมิด จะถูกลงโทษ ห้ามมิให้จัดตั้งสหภาพแรงงาน และกลุ่มธุรกิจใด ๆ โดยเสรี รัฐจะเข้าควบคุม กิจการทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ ระบบฟาสซิสต์ในช่วงระยะก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น มุ่งทำลายล้างรัฐบาลตามระบอบรัฐธรรมนูญทุกแห่งในโลกด้วยการใช้กำลัง

ตามแนวลัทธิฟาสซิสต์นั้น ถือว่าประชาชนไม่มีความสามารถขาดความรู้และมีอารมณ์ที่ แปรปรวนไม่สามารถปกครองตนเองได้ ประชาชนจะต้องถูกปกครองโดยกลุ่มชนชั้นนำ (elite) ซึ่งมีคุณสมบัติและบุคลิกลักษณะเด่นกว่ามวลชนโดยทั่วไป ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ สติปัญญา กำลังใจและจริยธรรม

เมื่อมวลชนได้กลายมาเป็นปัจจัยสำคัญทางการเมือง ดังนั้นถ้าประเทศใดประชาชนไม่ มีประสบการณ์ในด้านประชาธิปไตย ประเทศนั้นก็จะถูกปกครองในระบบเผด็จการอำนาจ

นิยม แต่ถ้าประชาชนมีประสบการณ์ทางการเมืองอยู่บ้าง ประเทศนั้นก็อาจกลายเป็นเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จเช่นแบบฟาสซิสต์ไม่ได้

ระบบฟาสซิสต์นั้นมักขยายอำนาจเข้าไปในประเทศที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม เช่นในเยอรมนีและญี่ปุ่น ทั้งนี้เพราะเหตุว่า เนื้อหาของลัทธิฟาสซิสต์และนโยบายการปกครองของฟาสซิสต์ เป็นสิ่งที่เรียกร้องความสนใจของนักอุตสาหกรรมและชนชั้นกลาง นอกจากนี้ ลัทธิฟาสซิสต์ยังสนับสนุนการขยายอำนาจในแบบจักรวรรดินิยมอีกด้วย ดังนั้นจึงมีการยกย่องกำลังทหารเป็นพิเศษ ถือว่าบุคคลในอาชีพนี้เป็นผู้มีเกียรติ กลุ่มทหารในบางประเทศเช่นญี่ปุ่น จึงสนับสนุนระบบการปกครองดังกล่าว แต่เมื่อมีการปกครองแบบฟาสซิสต์เมื่อใด ก็ต้องการให้มีการเปลี่ยนกำลังทหารให้เป็นเครื่องมือของผู้นำ และกวาดล้างทหารที่ผู้ปกครองเองไม่ไว้วางใจเสียทั้งสิ้น นอกจากนี้ลัทธิฟาสซิสต์นี้อาจได้รับการสนับสนุนจากบรรดาประชาชนที่ว่างงาน โดยเฉพาะถ้าประเทศประสบปัญหาทางเศรษฐกิจหรือเศรษฐกิจตกต่ำ ทั้งนี้เพราะระบบฟาสซิสต์มีนโยบายสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและได้ให้ความหวังแก่ประชาชนที่ว่างงานโดยบรรจุผู้คนเหล่านี้ไว้ในกองทัพ

2.2.2.2 สาระสำคัญของลัทธิฟาสซิสต์

ลัทธิฟาสซิสต์เป็นผลงานของมุสโสลินี ซึ่งมีเนื้อหาสาระสำคัญ 7 ประการ ดังต่อไปนี้

(1) ต้องการให้บุคคลมีความเชื่อโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล

กล่าวคือพยายามที่จะสั่งสอนและโน้มน้าวให้บุคคลเชื่ออย่างมกมายในการยึดถือชาติและผู้นำ ความจงรักภักดีและความผูกพันที่มนุษย์พึงมีต่อระบบปกครอง ด้วยความเชื่ออย่างคลั่งไคล้ไหลหลง ทำให้ประชาชนกลายเป็นกลไกในการปกครองของชาติ ลิทธิเสรีภาพบางประการต้องถูกจำกัด โดยถือเอาความมั่นคงและปลอดภัยของชาติเป็นสิ่งสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด ประชาชนจะต้องเชื่อฟัง และปฏิบัติตามอำนาจนั้นอย่างเคร่งครัด มิฉะนั้นจะต้องถูกลงโทษ

(2) หลักความนิยมในเชื้อชาติ

ตามหลักการฟาสซิสต์เชื่อว่า ชนชั้นนำตามอุดมการณ์จะต้องเป็นผู้มีฐานะเหนือชนชั้นอื่น ชนชั้นนำมีอำนาจที่จะบังคับให้บุคคลอื่นยอมรับและนำเอาเจตนารมณ์ของตนไปปฏิบัติ ประเทศที่ประกอบด้วยชนชั้นนำจะเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีฐานะเหนือชาติอื่น ชนชั้นนำเป็นบุคคลที่มีเชื้อสายที่มีความบริสุทธิ์และมีความสามารถเป็นพิเศษ เช่นชนเผ่าอารยันของประเทศเยอรมนีและชาวญี่ปุ่นคือว่าเป็นพวกที่มีเชื้อสายมาจากพระอาทิตย์ซึ่งเป็นสมมติเทพ ดังนั้นชนชาติญี่ปุ่นจึงต้องเป็นผู้เข้มแข็ง ชาตินิยมอาจสามารถปกครองชาติต่างๆ ได้ทั่วโลก เสมือนดังพระอาทิตย์ที่มีอำนาจต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของพลโลกทั่วจักรวาล และดังเช่นชาวเยอรมันยึดมั่นในความบริสุทธิ์ของสายโลหิตที่มีความเฉลียวฉลาดและมีอำนาจเหนือชาติอื่น

(3) ความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์

ลัทธิฟาสซิสต์พยายามชี้ให้เห็นว่าความเชื่อถือเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันของมนุษย์ตามแนวความคิดในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นไม่ถูกต้อง เพราะเหตุว่าตามสภาพความเป็นจริงแล้วมนุษย์ไม่เท่าเทียมกันทั้งในด้านร่างกายและพฤติกรรม เช่น ชายย่อมมีคุณสมบัติเหนือหญิง ทหารมีคุณสมบัติเหนือพลเรือน สมาชิกของพรรคฟาสซิสต์มีคุณสมบัติเหนือกว่าปวงชนโดยทั่วไป ชาตินิยมมีฐานะเหนือเอกชน คนแข็งแรงย่อมอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าคนอ่อนแอ และผู้ชนะยอมมีคุณสมบัติเหนือผู้แพ้ เป็นต้น จากหลักการดังกล่าวนี้จึงเห็นได้ว่ามาตรฐานที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินความมีฐานะเหนือกว่าบุคคลใดก็คือ “อำนาจ” ดังนั้นความไม่เท่าเทียมกัน จึงเป็นอุดมการณ์ขั้นสูงสุดของลัทธินี้ ซึ่งมีผลต่อการกำหนดนโยบายทั้งภายในและภายนอกประเทศ

(4) หลักการปกครองแบบรัฐเบ็ดเสร็จ (Totalitarian System)

เนื่องจากฟาสซิสต์มีความเชื่อตามหลักการในระบบเบ็ดเสร็จ โดยยึดมั่นว่าอำนาจเด็ดขาดเป็นอำนาจสูงสุดที่ครอบคลุมชีวิตของประชาชนในชาติไว้ และยังถือเอาอำนาจและความรุนแรงเป็นเครื่องมือในการควบคุมการปกครองประเทศด้วยหลักการของระบบเบ็ดเสร็จนี้ มีดังนี้

- ก. มีอุดมการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจสังคมเป็นแนวเดียวเป็นทางการ
 - ข. มีพรรคการเมืองพรรคเดียว นำโดยผู้นำที่เข้มแข็งคนเดียว
 - ค. มีการควบคุมสังคม และใช้กำลังข่มขู่โดยตำรวจ
 - ง. พรรคผูกขาดการใช้เครื่องมือการสื่อสาร
 - จ. พรรคผูกขาดกำลังรบ และ
 - ฉ. พรรคเป็นผู้นำและควบคุมเศรษฐกิจทั่วประเทศ โดยองค์การวางแผนจากส่วนกลาง
- (5) ความเชื่อในหลักการพฤติกรรมที่นิยมความรุนแรงและโฆษณาชวนเชื่อ

หลักสำคัญของแนวความคิดนี้อยู่ที่การแบ่งชนในสังคมออกเป็น 2 กลุ่ม คือเพื่อนและศัตรู (friend and enemy) ซึ่งหมายความว่าบุคคลที่ไม่ใช่เพื่อนแล้วจะต้องเป็นศัตรูทั้งสิ้น ศัตรูอาจมีทั้งภายในและภายนอกประเทศ ศัตรูจะต้องถูกทำลายโดยสิ้นเชิง และด้วยความเชื่อดังกล่าวนี้ จึงทำให้เกิดสถาบันของการใช้กำลังที่รุนแรง เพื่อเป็นเครื่องมือของลัทธินี้ การใช้กำลังรุนแรงกระทำได้หลายประการ เช่น การสร้างความกลัว การล้างสมอง ค่ายกักกันและการทำลายล้างให้ราบเรียบ

(6) หลักรัฐบาลโดยชนชั้นนำ

ความเชื่อในหลักการอยู่ที่ว่าผู้นำของรัฐบาล ต้องเป็นผู้มีความสามารถ มีการกระทำที่ถูกต้อง เพราะเชื่อว่าผู้ที่จะเป็นผู้นำนั้นได้เลือกสรรมาจากบุคคลในกลุ่มชนชั้นนำ ผู้ปกครอง

ประเทศต้องเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีความสามารถ และได้รับการฝึกฝนมาเพื่อการเป็นผู้นำโดยเฉพาะ เป็นผู้อยู่ในฐานะสูงในสังคมเป็นผู้ทราบความต้องการของชุมชนเป็นอย่างดี และสามารถสนองความต้องการของชุมชนได้ โดยใช้ความต้องการของประชาชนเป็นเครื่องมือในการฐานะของตนเอง และชนชั้นนำต้องผูกขาดในการปกครองชาติ

(7) หลักความไม่เห็นด้วยกับกฎหมายและพฤติกรรมระหว่างประเทศ

ความเชื่อในหลักการนี้ตั้งอยู่บนความเชื่อในความไม่เท่าเทียมกันระหว่างประเทศ ความรุนแรง เชื่อชาตินิยม จักรวรรดินิยมและสงคราม คือว่าเป็นหลักการและเครื่องมือสำคัญของรัฐ โดยเน้นที่สงครามและอุดมคติเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ขัดกับหลักการประชาธิปไตยทั้งสิ้น

2.2.2.3 ระบบเศรษฐกิจฟาสซิสต์อิตาลี

ระบบเศรษฐกิจฟาสซิสต์อิตาลี จัดรูปแบบบริหารงานแบบรัฐบริวาร (Corporated State) มีการแบ่งกิจกรรมในระบบเศรษฐกิจออกเป็น 5 ส่วน คือ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การค้า เงินกู้และประกันภัย และอาชีพอิสระ ในแต่ละกิจกรรมมีองค์กรในระดับท้องถิ่น จังหวัด และประเทศ และในแต่ละระดับในแต่ละกิจการก็มีองค์กร 2 องค์กร คือ องค์กรของนายจ้างองค์กรหนึ่ง และของลูกจ้างองค์กรหนึ่ง นอกจากองค์กรอาชีพอิสระ ซึ่งแต่ละระดับมีองค์กรเดียว องค์กรใหญ่ในแต่ละกิจกรรมระดับประเทศเรียกว่า The National Confederation และในแต่ละกิจกรรม ยังมีการแยกแขนงของกิจกรรมออกไปอีก และมีการตั้งตัวแทนนายจ้างและลูกจ้าง เรียกว่า Federation และ Federation มีองค์กรแขนงในต่างจังหวัด เรียก Syndicate จะมีการจัดกลุ่มในทางการผลิตชนิดเดียวกันเข้าด้วยกัน แต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ องค์กรที่สำคัญอีกคือ บริษัท (The Corporations) บริษัทที่มีกิจกรรมแขนงต่าง ๆ ซอยเป็นแขนงย่อย ๆ รวมเอาตัวแทนจาก Confederation ของนายจ้างและของลูกจ้าง ในแต่ละกิจกรรมแขนงต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญเทคนิค และตัวแทนแต่งตั้งจากพรรคฟาสซิสต์

สภาบริษัทในกิจการแต่ละชนิดจะติดต่อโดยตรงกับกระทรวงบริษัท (The Ministry of Corporation) ซึ่งจะเป็นผู้สั่งการนโยบายและควบคุมการปฏิบัติการผลิตแก่สภาบริษัท ซึ่งจะส่งต่อไปตามลำดับจนถึงขั้นท้องถิ่น จะมีการประนีประนอมผลประโยชน์ของนายจ้างและลูกจ้างในการประชุมสภาบริษัท แต่อำนาจสำคัญนั้นอยู่ที่กระทรวงบริษัทซึ่งคุมเศรษฐกิจบังคับของอิตาลี เป็นทั้งหน่วยงานวางแผนและควบคุมการปฏิบัติของกิจการอุตสาหกรรมแต่ละแขนงด้วย โดยผ่านบริษัทต่าง ๆ

สภาบรรษัททุกบรรษัทอาจประชุมรวมกันในนโยบายสำคัญ เรียกว่า The National Council of Corporations เป็นองค์กรที่ใหญ่มาก เพราะรวมกรรมการทุกคนของสภาบรรษัททุกบรรษัท รัฐบาลฟาสซิสต์มีแผนการจะให้ The National Council of Corporations ทำหน้าที่สภาล่างในรัฐสภาแทนสภาผู้แทนราษฎร คือไม่ต้องมีการเลือกตั้งผู้แทนตามจังหวัดอีก ใช้อาชีพเป็นแนวกำหนดตัวผู้แทน

2.2.3 ลัทธินาซี (Nazism)

2.2.3.1 **ความเป็นมา** ลัทธินาซีมีกำเนิดเป็นผลต่อเนื่องมาจากลัทธิฟาสซิสต์ เนื่องจากความหวาดเกรงอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งกำลังเติบโตอย่างรวดเร็วในประเทศเยอรมนีในปีพ.ศ. 2475 พรรคคอมมิวนิสต์ในเยอรมนีมีอิทธิพลในทางการเมืองมาก ดังจะเห็นได้จากการที่มีผู้แทนในสภาแห่งชาติที่สังกัดพรรคคอมมิวนิสต์อยู่เป็นจำนวนถึงร้อยกว่าคน ความหวาดเกรงต่อการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นเหตุผลอันสำคัญยิ่งที่ทำให้อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) กำหนดอุดมการณ์ที่เป็นรากฐานของลัทธินาซีขึ้น ซึ่งมีหลักการบางอย่างคล้ายกับลัทธิฟาสซิสต์ เช่น ชาตินิยม การยกย่องรัฐ การนับถือยกย่องผู้นำ การใช้อำนาจ การใช้กำลังและการผูกขาดอำนาจทางการเมือง เป็นต้น สำหรับลัทธินาซีนั้นได้ใช้แนวคิดเรื่องสังคมนิยมอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นลักษณะของลัทธิคอมมิวนิสต์ มาผสมกับธาตุแท้ของลัทธินาซี คือ ชาตินิยม ดังนั้นลัทธินาซีจึงมีชื่อว่า “สังคมนิยมชาตินิยม” อันจะเห็นได้ในทางปฏิบัติที่พยายามจะระดมสรรพกำลัง เพื่อก่อให้เกิดอำนาจของรัฐและปลุกปลอบความรู้สึกชาตินิยมที่รุนแรง เพื่อให้เกิดความจงรักภักดีต่อรัฐอย่างเต็มเปี่ยม

2.2.3.2 **สาระสำคัญและปรัชญาของลัทธินาซี**

อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ได้วางแนวความคิดลัทธินาซีดังต่อไปนี้

(1) การจำกัดแนวนึกคิดเรื่องปัจเจกชนนิยม

ตามหลักการนี้รัฐพยายามส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลใช้พลังงานทั้งในด้านความคิดและสติปัญญาให้ดำเนินไปในทางที่ชาติปรารถนา โดยการผสมผสานประโยชน์ในวัตถุประสงค์ของชาติกับพลังงานของมวลชนเข้าด้วยกัน ทั้งนี้โดยถือว่า ผลประโยชน์ของชุมชนย่อมอยู่เหนือเสรีภาพ และความคิดริเริ่มของแต่ละบุคคล รากฐานของชาติคือ สวัสดิภาพของชาติอันเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องยกย่องให้อยู่เหนือสวัสดิภาพของประชาชน อย่างไรก็ตาม หลักการนี้ก็มิได้พยายามที่จะระบับความสามารถ ความคิดริเริ่มสติปัญญา หรือพลังงานของบุคคลแต่อย่างใด ถ้าบุคคลได้ใช้ความสามารถเพื่อประโยชน์ของรัฐ ถือว่าประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และพฤติกรรมของเอกชนก็เป็นผลที่เกิดจากอิทธิพลของสังคม และสังคมนานาชาติก็คือนานาชาติ ดังนั้นชาติหรือรัฐจึงต้องเป็นแม่พิมพ์ของบุคคลในชาติ

(2) การจำกัดความนึกคิดในแนวประชาธิปไตย

ลัทธินาซีนี้พยายามจะให้ผู้นำของรัฐเป็นคนเข้มแข็ง แข็งแรง มีระเบียบวินัย มีการตัดสินใจเด็ดขาด ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารประเทศมีประสิทธิภาพ แนวความคิดทางประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้คนกลุ่มใหญ่เป็นผู้นำ ย่อมจะทำให้เกิดความอ่อนแอภายในชาติ เพราะเหตุว่าในกลุ่มคนที่เป็นผู้นำนั้นย่อมประกอบด้วยคนที่มีความแข็งแรง และความเข้มแข็งไม่เท่าเทียมกัน คนที่มีความแข็งแรงมากจะมีอิทธิพลและพลังใจเข้มแข็งสามารถจะดึงให้ผู้มีพลังน้อยคล้อยตามแนวคิดของฝ่ายตน และในทางตรงข้ามคนที่มีความแข็งแรงน้อยย่อมจะดึงให้พลังความสามารถของผู้แข็งแรงเสื่อมลงไปด้วย ดังนั้นหลักการของนาซีสม์จึงขัดกับหลักการประชาธิปไตย

(3) หลักความภักดีต่อชาติ

ลัทธินาซีเชื่อว่าบุคคลจะเป็นประโยชน์ต่อรัฐและสังคมและต่อมนุษย์ได้ก็คือ บุคคลนั้นเป็นผู้มีลักษณะดีเด่น มีความสามารถที่จะเข้าใจเจตนารมณ์ของชาติ สามารถรับใช้ประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในข้อนี้จะสังเกตเห็นว่า ความเฉลียวฉลาด และความคิดริเริ่มยังไม่ใช่ว่าสิ่งสำคัญนัก หากแต่เป็นเรื่องของความจงรักภักดีต่อชาติ และความเข้าใจความปรารถนาของชาติ นาซีสม์จึงพยายามที่จะให้ประชาชนของตนมีคุณลักษณะ 2 ประการนั้น

(4) หลักการที่ว่าอำนาจต้องมาก่อนสิ่งอื่น

ตามความเชื่อในหลักการข้อนี้มีอยู่ว่า อำนาจเป็นทั้งแนวทาง (means) และจุดหมายปลายทาง (ends) จากแนวคิดข้อนี้ ฮิตเลอร์ได้ประยุกต์หลักการสำคัญของลัทธินาซีขึ้น โดยมีเหตุผลว่า บุคคลผู้มีการศึกษาน้อย แต่ถ้ามี่ร่างกายแข็งแรงและจิตใจเข้มแข็ง ก็จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อชาติกว่าคนฉลาดแต่อ่อนแอ การศึกษานั้นควรเน้นในเรื่องที่จะสร้างร่างกายที่มีสุขภาพอนามัยดี มีอุปนิสัยใจคอที่จงรักภักดีต่อชาติ ในด้านความรู้ควรให้ความเข้าใจในด้านอุดมคติมากกว่าในด้านวัตถุ ซึ่งหมายความว่าสร้างคามยิ่งใหญ่ให้แก่รัฐ

(5) หลักจักรวรรดินิยม

ตามหลักการนี้ลัทธินาซียกย่องการขยายดินแดนเป็นสิ่งจำเป็นต่อรัฐ ฮิตเลอร์ได้ยึดหลักการรัฐเป็นสิ่งที่มีชีวิต (Organic State) และภูมิรัฐศาสตร์ (Geo-politics) คือ เมื่อรัฐใดมีดินแดนขนาดเล็ก แต่เมื่อมีจำนวนประชากรล้นประเทศก็จำเป็นต้องขยายดินแดน ซึ่งรัทเชิล (Ratzel) เป็นศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยโลบ์ซิกชาวเยอรมัน ได้วางรากฐานแนวความคิดในการขยายตัวของรัฐไว้ ดังนั้นฮิตเลอร์จึงยกย่องว่าสงครามเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ ฟังปฏิบัติ และได้พยายามขยายอาณาเขตเข้าไปในเอเชียและยุโรป จึงจัดตั้งขบวนการเผ่าชนเยอรมันโดยใช้กำลังทหารเพื่อสร้างอาณานิคมและปกครองอาณานิคม ทั้งนี้โดยเหตุที่ว่าสงครามเป็นความจำเป็น

และเป็นวิถีทางที่จะผูกพันคนเข้ากับรัฐ และเป็นวิถีทางการเมืองของรัฐ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดแนวความคิดที่จะสร้างอาณาจักรไรท์ที่สาม (The Third Reich) ขึ้น อันเป็นเรื่องการสร้างหลักจักรวรรดินิยม

(6) หลักการสำคัญเกี่ยวกับบุคคล

ความเชื่อในหลักการนี้ ลัทธินาซีถือว่าความสามารถของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยกำเนิด เผ่าอารยันเป็นเผ่าที่มีความสามารถอย่างยอดเยี่ยม ความสามารถของเผ่ามีมาตั้งแต่กำเนิด และชาวเยอรมันเป็นเผ่าอารยัน ชาวเยอรมันจึงมีความสำคัญเหนือกว่าเผ่าอื่น การศึกษาแม้จะเป็นของดี แต่ก็ไม่สามารถจะเปลี่ยนคนที่ไม่ใช่อารยันให้กลายเป็นอารยันได้ ด้วยเหตุนี้ผู้ที่มีเชื้อเผ่าอารยันจึงต้องมีฐานะดีต่อยกกว่าชาวอารยัน และโดยที่เผ่าอารยันเป็นผู้ที่แข็งแรงและเข้มแข็ง เผ่าอารยันจึงมีสิทธิที่จะปกครองชนเผ่าอื่น และเผ่าอารยันเท่านั้นที่ควรเป็นผู้ปกครองโลก

(7) หลักที่ว่าด้วยความสำคัญเกี่ยวกับเชื้อชาติ

หลักการข้อนี้เชื่อว่าสายโลหิตเชื้อชาติและสัญชาติมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะเหตุว่าเชื้อชาติและสายโลหิตที่ดีมีอยู่ 3 ประเภทเท่านั้น คือ

- ก. เชื้อชาติหรือสายโลหิตที่สร้างวัฒนธรรม ได้แก่ เผ่าอารยัน นอร์ดิก และเยอรมัน
- ข. เชื้อชาติที่รักษาวัฒนธรรม ได้แก่ เผ่าอังกฤษ
- ค. เชื้อชาติที่ทำลายวัฒนธรรม ได้แก่ ฝรั่งเศส นิโกร และยิว

(8) การจำกัดความเสมอภาคของมนุษย์โดยธรรมชาติ

ลัทธินาซีมีความเชื่อว่า ธรรมชาติได้สร้างให้มนุษย์แตกต่างกันในหลายประการ เช่น บางคนมีความสามารถและสามารถกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ แต่บางคนก็ไม่ได้ เป็นดังกล่าวข้างต้นคือไม่มีความสามารถและไม่สามารถบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคมและชาติได้ ด้วยเหตุนี้ มนุษย์ที่มีความสามารถสูง จึงเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าและถือว่าเป็นประชาชนชั้นพิเศษ มีสิทธิที่จะปกครองคนอื่น ๆ ได้ และความไม่เท่าเทียมกันของบุคคลนี้ ลัทธินาซีนี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่แก้ไขไม่ได้

(9) การจำกัดในหลักของเหตุผล

ความเชื่อในหลักการนี้อยู่ที่ว่ามนุษย์ย่อมมีอุดมคติและจินตนาการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญกว่าหลักเหตุผลและหลักความเป็นจริง ดังอุดมการณ์ในข้อความที่ว่า “มนุษย์เกิดมามีเสรีภาพ แต่มนุษย์ทุกแห่งถูกจองจำด้วยโซ่ตรวน”

(10) หลักการเหยียดผิว

หลักการนี้เกิดขึ้นจากความนึกคิดที่ว่าชาวเยอรมันเป็นชาติที่เจริญ และชนชาติยิวเป็น

ชนที่ต่ำต้อย ถ่วงความเจริญและเป็นต้นเหตุแห่งความชั่วร้ายทั้งปวง แนวความคิดนี้เป็นที่มาของทฤษฎีว่าด้วยเผ่าพันธุ์ หรือทฤษฎีที่ว่าด้วยความยิ่งใหญ่แห่งสายโลหิตของเยอรมัน

- ตามหลักของแนวความคิดนี้ เกิดจากความประสงค์จะกำจัดชาวยิว ซึ่งเป็นผู้ขัดขวางความเจริญของชาติในฐานะที่ยิวเป็นผู้ควบคุมเศรษฐกิจบางส่วนของเยอรมันไว้

2.2.3.3 ระบบเศรษฐกิจนาซีเยอรมนี

ระบบเศรษฐกิจนาซีเยอรมนีมีหลักการเช่นเดียวกับระบบเศรษฐกิจฟาสซิสต์อิตาลี คือมีหลักการว่าผลประโยชน์ของชาติย่อมสำคัญที่สุด สำคัญกว่าบุคคล หรือกลุ่มบุคคล รัฐจะคุ้มครองทรัพย์สิน กรรมสิทธิ์เอกชน แต่รัฐย่อมวางมาตรการจำกัดได้เพื่อผลประโยชน์ของรัฐ นายจ้างและลูกจ้างต้องตกลงกันให้ได้เพื่อผลประโยชน์ของรัฐ จะมีการนัดหยุดงานหรือหยุดจ้างงานไม่ได้

กิจการเศรษฐกิจในนาซีเยอรมนีจัดการตามรูปบริษัท มีการแบ่งกิจการเศรษฐกิจออกเป็น 5 บรรษัทด้วยกัน คือเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการค้าแนวกรรมกร (The Labor Front) ทัตถกรรมด้วยมือ และการขนส่ง

ในด้านเกษตรกรรมนั้น ชาวนาทุกคนเป็นสมาชิกบรรษัทเกษตร นอกจากนี้กิจการของบรรษัท รวมกิจการเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ และการจับปลาด้วย บรรษัทมีองค์การส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ประธานบรรษัทคือรัฐมนตรีกระทรวงเกษตร

ในด้านอุตสาหกรรมและการค้า บรรษัทมีสมาชิก คือ นายจ้างทุกคน รวมทั้งผู้จัดการวิสาหกิจของรัฐ มีการแบ่งอุตสาหกรรมออกเป็นแขนง และแบ่งในลักษณะอาณาเขต เป็นองค์การส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น บรรษัทอยู่ภายใต้รัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจ

แนวกรรมกร คือองค์การตั้งขึ้นแทนสหภาพกรรมกรที่ยกเลิก แนวกรรมกรนี้มีกรรมกรทุกคนเป็นสมาชิก และนายจ้างมีตัวแทนด้วยในการประชุม จุดประสงค์ของแนวกรรมกรก็คือ เป็นที่เสนอข้อเรียกร้องของฝ่ายกรรมกร ประนีประนอมข้อพิพาทแรงงานกับนายจ้าง

แนวทางการบริหารในกิจการอุตสาหกรรมในนาซีเยอรมนีก็คือ นายจ้างจะเป็นผู้นำในการบริหาร ลูกจ้างเป็นผู้ปฏิบัติตาม ทั้งสองฝ่ายจะทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของชาติกรณีพิพาทแรงงานและประนีประนอมกันในองค์การแนวกรรมกร หรือถ้าไม่สำเร็จก็ส่งเรื่องไปยัง Labor Trustee ซึ่งมีอยู่ 14 แห่ง แต่ละแห่งรับผิดชอบเป็นเขต Labor Trustee นี้เป็นองค์การของรัฐ มีอำนาจตัดสินข้อพิพาทแรงงาน เช่น Labor Court ในอิตาลี

ในระบบเศรษฐกิจนาซีเยอรมนี รัฐบาลเป็นผู้กำหนดการผลิตผ่านทางบรรษัทต่าง ๆ ในกิจการอุตสาหกรรม บรรษัทประกอบด้วยกลุ่มผู้ผลิต (Cartel) ในกิจการแต่ละแห่ง อุตสาหกรรม

สำคัญๆ ในเยอรมนีที่มีการรวมเป็นกลุ่มผู้ผลิตมาก่อนระบบนาซีแล้ว ระบบนาซีจึงเข้ามาใช้ประโยชน์ได้ทันที คือรัฐบาลส่งไปยังกลุ่มผู้ผลิตในการผลิตและแจกจ่ายผลผลิต เป็นการแทรกแซงอย่างบังคับของรัฐในตลาด แทนที่ราคาในตลาดจะเป็นปัจจัยกำหนดการผลิต กลับตรงกันข้ามคือรัฐสั่งการผลิตโดยตรงหรือรัฐกำหนดราคาขึ้น และให้อุปสงค์และการผลิตปรับตัวกับราคา การควบคุมของรัฐที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งก็คือ การควบคุมการจ่ายปัจจัยในการผลิตอุตสาหกรรม ส่งสินค้าออกได้รับความสำคัญเป็นอันดับแรก ในการที่จะได้รับวัตถุดิบปัจจัยการผลิต เพราะเยอรมนีต้องการเงินตราต่างประเทศ อุตสาหกรรมผลิตอาวุธได้รับความสำคัญอันดับสอง โครงการอุตสาหกรรมวิสาหกิจของรัฐได้รับความสำคัญอันดับสาม แล้วจึงจะถึงความต้องการทั่วไปของอุตสาหกรรมของเอกชน

3. สรุป

3.1 ระบบทุนนิยม เป็นระบบเศรษฐกิจที่ให้เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอย่างกว้างขวางและดำเนินธุรกิจได้ โดยรัฐบาลแทรกแซงแต่น้อยเพื่อหวังกำไร ที่เรียกว่านายทุนหรือนายจ้าง หมายถึงรัฐบาลนิยมส่งเสริมบุคคลชั้นนี้ให้ประกอบอาชีพโดยสะดวก เพราะเป็นผู้ก่อความมั่งคั่งให้แก่ประเทศ ซึ่งคล้ายไปทางพาณิชย์นิยม แตกต่างกันตรงที่นายทุนเป็นผู้ลงทุนประกอบธุรกิจ เพื่อผลิตสินค้าให้บริการ โดยการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นเพื่อการผลิต ส่วนพาณิชย์นิยมเป็นการนิยมที่พ่อค้านำเอาสินค้าจากนายทุนไปจำหน่ายอีกต่อหนึ่ง เป็นงานช่วยนายทุนในการจำหน่าย นายทุนซึ่งมีทุนนำมาลง อันได้แก่การตั้งโรงงาน มีเครื่องจักร เครื่องมือ วัตถุดิบ ทำสินค้าชนิดต่างๆ ขึ้น ได้รับการยกย่องเพราะเป็นผู้เสี่ยง สามารถรวมปัจจัยการผลิตอันมีแรงงาน ทุน ที่ดิน และความรู้ความสามารถเข้าด้วยกัน เพื่อผลิตสินค้าที่คนทั่วไปนิยมใช้ได้ ระบบนายทุนปัจจุบันจึงหมายถึงประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายที่ยอมให้ดำเนินการโดยเอกชน เช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีทุน (Capital goods) มาก บางครั้งมีคนนำมาใช้ให้หมายถึงเฉพาะการให้เอกชนประกอบธุรกิจโดยอิสระ และมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ แม้จะเป็นประเทศยากจนไม่มีทุนมากนัก ยังไม่ถูกต้อง เมื่อนับถือผู้มีทุนเป็นคนสำคัญ ควรเป็นประเทศอุตสาหกรรม

ความเป็นมาของระบบทุนนิยม ยังไม่ปรากฏชัด ในขณะที่ประเทศยังเป็นเกษตรกรรมอยู่มากและใช้ระบบฟิวดัล (FEUDALISM) หรือระบบศักดินาที่ช่วยเหลือเกษตรกรและช่างฝีมือ แต่ให้อยู่ในวงเขตที่ดินของเจ้าขุนมูลนายเท่านั้น เมื่อระบบศักดินาสูลิ้นไป มีการปฏิวัติทางอุตสาหกรรม ระบบนายทุนเริ่มก่อตัว มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสินค้าชนิดต่างๆ ขึ้น การค้าขายไปถึงต่างประเทศ มีการใช้ตัวแลกเงินและเอกสารทางการเงินบางอย่าง รัฐบาลส่งเสริมการลงทุนเพื่อตั้งโรงงานโดยให้อภิสิทธิ์แก่เอกชนทำการผูกขาด (monopoly) อันเป็น

ทางได้กำไรมากเรียกได้ว่าระบบนายทุนได้เริ่มที่อังกฤษ ในศตวรรษที่ 19 ได้มีการกีดกันชาวต่าง ประเทศนำสินค้าเข้ามาขายในอังกฤษ เกิดลัทธิพาณิชย์นิยม (Mercantilism) ที่ส่งเสริมให้ขาย สินค้าออกต่างประเทศได้มาก เท่ากับเป็นการส่งเสริมการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นผลิตสินค้า นั้นด้วย ระบบนายทุนจึงสร้างความร่ำรวยให้แก่ประเทศ และแก่ตัวนายทุน (นายจ้างหรือฝ่าย จัดการ) ยังทำให้ประชาชนได้เข้าทำงานมีค่าจ้างสูงกว่ารายได้ทางเกษตรกรรม จึงมีคนนิยมชม ชอบ นายทุนที่ใจกว้างมักจัดสวัสดิการแก่คนงานดี ให้คนงานมีความเป็นอยู่ดี จากกำไรที่ได้ อย่างมหาศาล โดยการประกอบการขนาดใหญ่ ระบบนี้จึงแผ่ขยายไปยังสหรัฐอเมริกา ส่วนใน อังกฤษได้เปลี่ยนเป็นระบบสังคมนิยมแบบ Fabian

แต่ผลเสียของระบบทุนนิยม คือ การแข่งขัน เมื่อรัฐบาลไม่แทรกแซง ปล่อยให้เอกชน ดำเนินการย่อมเกิดการแข่งขันรุนแรง โรงงานหรือธุรกิจขนาดเล็กแข่งไม่ได้ เพราะขาดทุน จะ เลิกกิจการไป กลายเป็นคนว่างงานอีก ผู้ที่ไม่ได้ทำงานในโรงงานจะมีรายได้ต่ำ ความเป็นอยู่แร้น แค้นและว่างงาน รัฐบาลให้ความสนใจต่อนายทุนฝ่ายเดียว ความยากจนจึงเกิดขึ้น ถ้าเป็นคน ส่วนใหญ่จะกลายเป็นข้อบกพร่องของระบบทุนนิยม จึงมีหลายประเทศหันมาทางระบบสังคมนิยม

3.2 ระบบธุรกิจเอกชนบังคับแบบฟาสซิสต์และนาซีสม์

เป็นระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนที่มีลักษณะที่มีความเคารพกรรมสิทธิ์ส่วนตัว แต่ อธิปไตยของผู้บริโภคและเสรีภาพของผู้ประกอบการ รวมทั้งการแข่งขันและการจำหน่ายจ่าย แจกในตลาดถูกจำกัด ผู้ที่ควบคุมระบบเศรษฐกิจนี้มีใช้ผู้บริโภคหรือผู้ประกอบการอีกต่อไป แต่เป็นการบริหารแผนงานจากส่วนกลาง

3.3 ระบบซินดิคัลลิสม์ (Syndicalism)

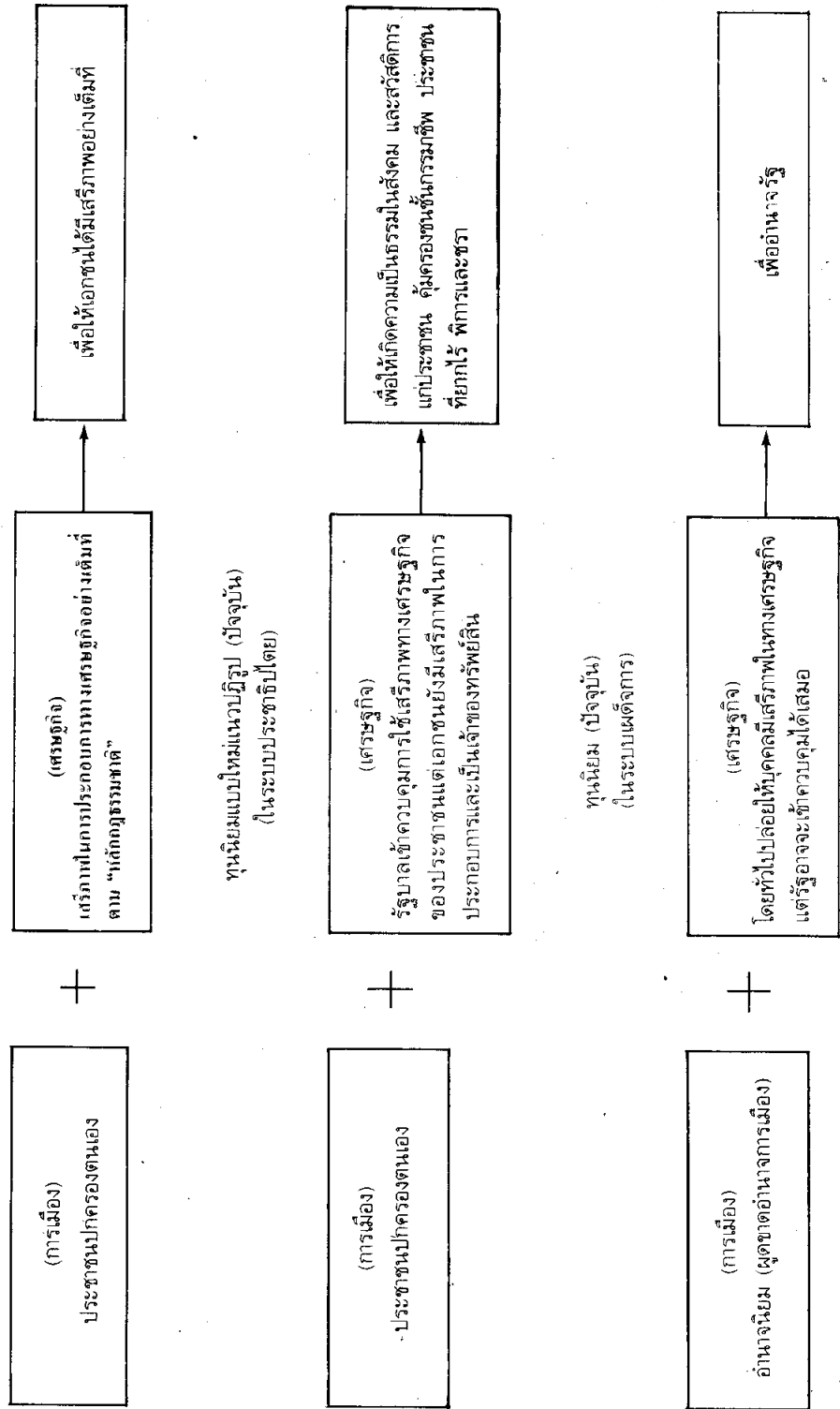
เป็นลัทธิการเมืองซึ่งยกย่องกรรมกร ให้ความสำคัญแก่สหพันธ์กรรมกรยิ่งกว่าพรรค การเมือง สนับสนุนการต่อสู้ของกรรมกรต่อนายทุนและรัฐด้วยวิธีการรวมพลังต่าง ๆ เช่น การก่อวินาศกรรม เดินขบวน ถือว่าสหพันธ์กรรมกรเป็นหน่วยหลักของสหพันธ์ทางเศรษฐกิจ ที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ ทรัพย์สินทั้งปวงเป็นของสังคมนิยมและสหพันธ์กรรมกรจะต้องเป็นผู้จัดการ ทรัพย์สินเหล่านั้น ลัทธินี้ประสงค์ให้สหพันธ์กรรมกรมีฐานะเป็นรัฐบาล และกรรมกรเป็น ชนชั้นนำ ลัทธิซินดิคัลลิสม์จึงขัดกับหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยทั่วไป เพราะ เป็นการยกย่องประชาชนเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น

3.4 กิลด์โซเชี่ยลลิสม์ (Guild Socialism)

เป็นลัทธิที่ต้องการเลิกระบบค่าจ้างโดยให้บุคคลได้รวมกันขึ้นเป็นกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ให้กิจการสาธารณูปโภคเป็นของรัฐ แต่ให้กรรมกรและเจ้าหน้าที่เทคนิคเป็นผู้ดำเนินงาน ตามลัทธินี้ให้กิจการทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ กลุ่มอาชีพจะรวมกันขึ้นเป็นกลุ่มใหญ่เรียกว่า สหพันธ์กลุ่มอาชีพ ส่วนรัฐนั้นให้ทำหน้าที่ในด้านการปกครองเฉพาะอย่าง กล่าวโดยสรุปลัทธิดังกล่าวมุ่งส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ และพร้อมกันนั้นก็มีการคุ้มครองผู้บริโภค เห็นความสำคัญของกรรมกร และผู้ประกอบการอาชีพ ให้ความสำคัญกับกลุ่มอาชีพที่จะมีส่วนร่วมกับการกิจการของรัฐ และกิจการที่เป็นประโยชน์ทั่วไป

อย่างไรก็ตามทุนนิยมแบบดั้งเดิม ในปัจจุบันเป็นสิ่งล้าสมัย บางประเทศที่ยังใช้ระบบทุนนิยมแบบเดิมโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ซึ่งทำให้เกิดการกดขี่ เอารัดเอาเปรียบและความทุกข์ยาก ผลในทางลบที่เกิดขึ้นจากทุนนิยมดั้งเดิมนั้น เป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายในโลก คือได้เกิดลัทธิที่พยายามแก้ไขความบกพร่องของทุนนิยมดังนี้ คือ ทุนนิยมรูปแบบใหม่ เช่นทุนนิยมแบบสวัสดิการ หรือรัฐสวัสดิการหรือสหนิยมแบบเสรีนิยม สังคมนิยมแบบประชาธิปไตย และสังคมนิยมแบบมาร์กซิสม์ อย่างไรก็ตามความบกพร่องของทุนนิยมจนเป็นเหตุให้มีการกล่าวอ้างในลัทธิต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ล้วนแต่เป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นได้ในยุคสมัยต่าง ๆ “แต่ก็มีใช้ตัวคงที่” เพราะทุนนิยมเองก็ได้มีการปรับปรุงตนเองได้ และที่ที่ได้มีการปรับปรุงตนเองแล้ว ประเทศนั้นก็มีความมั่นคงหรือประเทศใดที่กลายมาเป็นสังคมนิยมแบบประชาธิปไตยแล้ว ประเทศนั้นก็ได้รับความเจริญเป็นอย่างมาก และประชาชนก็ร่มเย็นเป็นสุขได้อย่างเสรี

ทุนนิยมดั้งเดิม

4. คำถามท้ายบท

ตอนที่ 1 ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วเขียนวงกลมล้อมรอบคำตอบข้อนั้น

- องค์ประกอบของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมคือข้อความใด ?
 - เอกชนมีสิทธิเป็นเจ้าของที่ดินและปัจจัยในการผลิต
 - มีการแข่งขันในการผลิตและการจำหน่ายสินค้า
 - ผู้ประกอบการมีทัศนคติในการแสวงหากำไร
 - มีความหมายรวมทั้ง 3 ข้อดังกล่าวข้างต้น
- ธุรกิจเอกชนจะไม่ประสบปัญหาในข้อใด ?
 - การแบ่งงานกันทำตามถนัด
 - การวางแผนในการผลิต และการแบ่งปัจจัยในการผลิตจากองค์การส่วนกลาง
 - การแจกจ่ายทรัพยากรเพื่อการผลิต ตามความสามารถของทุน
 - การแบ่งกำไรตามส่วนแห่งการลงทุนในการผลิต
- ข้อใดไม่ใช่ หลักการสำคัญของระบบฟาสซิสต์ ?
 - การค้าระหว่างประเทศหรือแสวงหาเงินตราต่างประเทศ
 - ให้เอกชนมีสิทธิเข้าร่วมประกอบการทั้งอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม
 - ในยามสงคราม รัฐมีอำนาจโอนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเอกชนให้เป็นของรัฐได้
 - มีการปกครองแบบรัฐเบ็ดเสร็จ
- ข้อใด ไม่ใช่ หลักการสำคัญของระบบนาซีสม์ ?
 - เชื้อชาติและเผ่าพันธุ์มีความสำคัญเหนือสิ่งใด
 - โดยทั่วไปมีเสรีภาพในทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ ตามกฎธรรมชาติ
 - มีหลักการแสวงหาอาณานิคมและการค้าระหว่างประเทศ
 - ผู้นำของรัฐต้องเป็นคนเข้มแข็ง เด็ดขาด
- ข้อความใดที่มีลักษณะเป็นผลเสียในระบบทุนนิยม ?
 - มีการขยายการลงทุน บุคคลมีเสรีภาพในการประกอบการ
 - มีการค้นพบการผลิตด้วยเทคนิคสมัยใหม่และคิดค้นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่
 - เกิดความมั่งคั่งและมีการออมทรัพย์
 - เกิดสภาพการผูกขาด และธุรกิจขนาดใหญ่ในรูปบริษัท ซึ่งมีกำลังเงินทุนสูงและอำนาจในการผลิตสูง

ตอนที่ 2 : จงอธิบายคำถามต่อไปนี้มาพอเข้าใจ

1. สาระสำคัญอันเป็นหลักการของลัทธิทุนนิยมมีอะไรบ้าง ?
2. ผลกระทบที่เกิดจากอิทธิพลของลัทธิทุนนิยมมีอะไรบ้าง ? จงตอบมาเป็นข้อ ๆ ทั้งผลทางบวกและผลทางลบ
3. อธิปไตยในการบริโภคหมายความว่าอย่างไร? จงอธิบายถึงหลักการข้อนี้ในระบบทุนนิยม และเปรียบเทียบกับระบบธุรกิจเอกชนแบบฟาสซิสต์
4. จงอธิบายถึงหลักการสำคัญที่มีความคล้ายคลึงกัน และความแตกต่างกันระหว่างระบบฟาสซิสต์และนาซีส์มาพอเข้าใจ
5. จงอธิบายความหมาย ของคำต่อไปนี้มาพอเข้าใจ
 - ก. อรรถประโยชน์
 - ข. Price Mechanism
 - ค. Syndicate
 - ง. Capitalist Attitude
 - จ. Welfare Capitalist